

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI VA MAKTAB DASTURLARIDAGI IZCHILLIK

Nizomiy nomidagi TDPU, Maktabgacha ta'lim fakulteti
Muallif: N.M.Kayumova, D. Bekberganova, M. Satimova

Annotatsiya

Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlari va boshlang'ich maktab dasturlari o'rtasidagi izchillikning ahamiyati yoritilgan. Bolalarning ta'lim jarayoniga moslashuvi, bilim va ko'nikmalarining bosqichma-bosqich rivojlanishi hamda izchil ta'limning natijalari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, izchillikni ta'minlash bo'yicha tavsiyalar ham beriladi.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, boshlang'ich maktab, izchillik, o'quv dasturi, rivojlanish, pedagogika.

Kirish

Maktabgacha ta'lim bolalarning shaxsiy, ijtimoiy va akademik rivojlanishining boshlang'ich bosqichi hisoblanadi. Boshlang'ich maktab esa bu jarayonning mantiqiy davomi bo'lib, bolalarning olgan bilim va ko'nikmalarini yanada rivojlantiradi. Ushbu ikki bosqich o'rtasidagi izchillik bolalarning ta'limga moslashuvi va muvaffaqiyatli o'qishi uchun muhim ahamiyatga ega.

O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimida uzviylik va izchillikni ta'minlash bo'yicha qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Ammo amaliyotda bu jarayonda ayrim muammolar ham uchrab turadi. Ushbu maqolada izchil ta'lim tizimining afzalliklari va uni ta'minlash usullari tahlil qilinadi.

Adabiyotlar sharhi

Ta'lim tizimidagi izchillik muammosi ko'plab pedagog va psixologlar tomonidan o'rganilgan. N.K. Krupskaya va A.S. Makarenko o'z asarlarida ta'lim jarayonining bosqichma-bosqichligi va uzviyligini ta'kidlagan. Ularning fikricha, bolalarning ruhiy va jismoniy rivojlanishini inobatga olgan holda ta'lim berish eng samarali yondashuvdir.

Zamonaviy tadqiqotlarda esa maktabgacha ta'lim va boshlang'ich maktab dasturlari o'rtasidagi integratsiyalashgan yondashuvning ahamiyati qayd etilgan. Bu yondashuv bolalarning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashga yordam beradi.

Asosiy qism

1. Maktabgacha ta'lim va maktab dasturlaridagi izchillikning ahamiyati

Rivojlanishning uzviyligi: Maktabgacha ta'limda o'rgatilgan asosiy bilimlar va ko'nikmalar boshlang'ich maktabda chuqurlashtiriladi.

Psixologik moslashuv: Bolalar maktab muhitiga tezroq moslashadi va o'qituvchilarning talablari bilan oson tanishadi.

Bilimlar o'rtasidagi bog'liqlik: Maktabgacha ta'limda o'rgatilgan nutqiy, matematik va mantiqiy fikrlash ko'nikmalari boshlang'ich ta'limda yanada rivojlantiriladi.

2. Izchillikni ta'minlash usullari

O'quv dasturlarining uyg'unligi: Maktabgacha ta'lim va boshlang'ich maktab dasturlari bir-birini to'ldirishi lozim. Har ikki bosqich uchun yagona metodik tavsiyalar ishlab chiqilishi tavsiya etiladi.

O'qituvchilar va tarbiyachilar hamkorligi: Maktabgacha ta'lim muassasalari va maktablar o'rtasida tajriba almashish, seminarlar va o'quv dasturlari bo'yicha maslahatlar o'tkazilishi zarur.

Ota-onalar bilan hamkorlik: Bolalarning rivojlanish jarayonida ota-onalar faol ishtirok etishi va pedagoglar bilan muntazam aloqa o'rnatishi muhimdir.

3. Amaliy tavsiyalar

Maktabgacha ta'lim muassasalarida boshlang'ich maktab uchun zarur bo'lgan asosiy bilim va ko'nikmalarga alohida e'tibor qaratish.

Boshlang'ich maktab o'qituvchilarining maktabgacha ta'lim muassasalariga tashrifi va tarbiyachilar bilan muloqoti.

Bolalarning qiziqishlari va ehtiyojlarini inobatga olgan holda moslashuvchan o'quv dasturlarini ishlab chiqish.

Natijalar

Izchillikni ta'minlash orqali quyidagi natijalarga erishish mumkin:

Bolalarning maktabga moslashish jarayoni osonlashadi.

O'quv jarayonida stress kamayadi.

Akademik muvaffaqiyat darajasi oshadi.

Ijtimoiy va kommunikativ ko'nikmalar rivojlanadi

Xulosa

Maktabgacha ta'lim va boshlang'ich maktab dasturlari o'rtasidagi izchillik bolalarning muvaffaqiyatli ta'lim olishi uchun muhim ahamiyatga ega. Ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish uchun pedagoglar, ota-onalar va ta'lim muassasalari o'zaro hamkorlikda ishlashlari lozim. Kelajakda izchil ta'lim tizimini yanada takomillashtirish uchun innovatsion metodlar va ilg'or pedagogik tajribalardan foydalanish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kayumova, N. M. (2022, noyabr). Maktabgacha ta'lim muassasasi direktori faoliyatining funksional mas'uliyatlari. "Ilmiy taraqqiyot davri" xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari, 1(3), 102-107-betlar.

2. Kayumova, N. M., & Roziyeva, M. M. Oilaning milliy merosdagi xalq pedagogikasidagi axloqiy va ma'naviy ta'limdagi roli. "Uchinchi Renessans davrida maktabgacha ta'lim va tarbiyaning roli" ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari, 102-104-betlar.
3. Kayumova, N. M., & Bazarbayeva, Z. O. (2023, oktabr). Bolalar nutqi psixologik va pedagogik muammo sifatida. "Fan, amaliyot va ta'limdagi innovatsion tendensiyalar" xalqaro ilmiy konferensiyasi materiallari, 2(8), 68-73-betlar.
4. Kayumova, N. M. (2023). Maktabgacha ta'lim muassasalari va oilada milliy qadriyatlar ruhida bolalarni tarbiyalash. Zamonaviy ilmiy tadqiqotlar xalqaro ilmiy jurnali, 1(6), 33-38-betlar.
5. Kayumova, N. M., & Turg'unova, M. R. (2023, yanvar). "Birinchi qadam" davlat ta'lim dasturi maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'limiy jarayonlarni tashkil etishda. Xalqaro konferensiyalar, 1(2), 609-612-betlar.
6. Kayumova, N. M., & Turg'unova, M. R. (2023, yanvar). Pedagoglarning malaka va mahorati orqali maktabgacha ta'lim sifatini oshirish. Xalqaro konferensiyalar, 1(2), 605-608-betlar.
7. Kayumova, N. M., & Murodxo'jaeva, Z. M. (2023, yanvar). Pedagoglarning ijodiy faoliyatini tashkil etishda kreativ yondashuvlar. Xalqaro konferensiyalar, 1(2), 601-604-betlar.
8. Kayumova, N. M., & Yakubova, Z. Z. (2021). Maktabgacha ta'lim – bilimli va madaniyatli shaxsni shakllantirish vositasi sifatida. "XXI asrda fan, madaniyat va IT konteksti" xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari, 92-95-betlar.
9. Kayumova, N. M. (2019). ESP sinflarida ingliz tilini o'qitish xususiyatlari. Zamonaviy ilmiy tadqiqotlar, 128-bet.
10. Kayumova, N. M., & Pirmuxamedova, M. E. (2019). Maktabgacha ta'lim muassasasi rahbari va uning funksional majburiyatlari. "Zamonaviy ta'lim muammolari: tajriba va innovatsiyalar" jurnali, 42-bet.